

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1CoCsp/16/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118211535
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8118211535.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a sudcov JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Anny Ilčinovej v sporovej veci žalobkyne: I. H., J.. XX.XX.XXXX, G. K., G. XX, zastúpená: JUDr. Igor Šafranko, advokát, so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov 163/66, IČO: 31954448, proti žalovanému: Poštová banka, a.s., so sídlom Bratislava, Dvořákovo nábrežie 4, IČO: 31 340 890, zastúpený: Advokátska kancelária RELEVANS s.r.o., so sídlom Bratislava, Dvořákovo nábrežie 8/A, IČO: 47 232 471, o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 11Csp/187/2018-283 z 10.6.2020 takto

rozhodol:

Mení rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni 345,41 eur istiny s 5 % úrokom z omeškania od 18.10.2018 do zaplatenia, a to do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol. Určil, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o úvere č. XXXXXXXXXXXX z 23.8.2011 v Obchodných podmienkach v článku 5 Splácanie úveru, započítanie pohľadávok a zabezpečenie - bod 5.6 v znení: „platby od klienta sa voči pohľadávke banky započítavajú bez ohľadu na to, na aké záväzky bola platba poukázaná v nasledujúcom poradí: 1. Na poplatky podľa Sadzobníka poplatkov, 2. Úrok z omeškania, 3. Úrok z úveru, 4. Splátka istiny úveru“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Určil, že žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania o vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100 %. Určil, že žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky v rozsahu 100 %.

2. Vychádzal zo zistenia, že strany konania uzavreli dňa 23.8.2011 formulárovú zmluvu o úvere pod č. XXXXXXXXXXXX. Išlo o bezhotovostný úver (bod 2), ktorého konkrétne podmienky boli dohodnuté pod bodom 3 nasledovne: výška úveru - 2.000,- eur; výška mesačnej splátky - 57,29 eur; počet mesačných splátok - 70; celková výška nákladov 1.717,44 eur; úroková sadzba 24,50 % p.a.; dátum prvej platby do 12.9.2011; dátum konečnej splatnosti 12.6.2017; dátum každej ďalšej platby k 12.dňu v mesiaci; RPMN - 27,45 %; priemerné RPMN 17,88 %; poistenie - základný súbor poistenia.

3. Keďže výpis z účtu predložený žalobkyňou, ktorý mal preukázať jej úhrady bol nezrozumiteľný, súd vyzval právneho zástupcu žalovaného na predloženie prehľadu o úhradách žalobkyne, z ktorého vyplýva, že ich realizovala od 12.9.2011 do 26.4.2012 v celkovej výške 2.345,41 eur. Poslednú sumu uhradila až vo výške 1.887,09 eur dňa 26.4.2012.

4. Podľa prehlásenia Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS z 29.8.2018, združenie pri osobnom stretnutí so žalobkyňou 20.4.2018 po predložení úverovej zmluvy a prehľadu platieb ju informovalo o bezdôvodnom obohatení žalovaného vo výške 345,41 eur.

5. Súd prvej inštancie nesúhlasil v tomto prípade s názorom žalobkyne o chýbajúcich náležitostiach zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. a), f), k) citovaného zákona. Druh úveru totiž vyplýva z bodu 2 zmluvy - ide o bezhotovostný úver. Ďalšie náležitosti sú uvedené v bode 3, a to doba trvania zmluvy - 70 mesiacov, termín konečnej splatnosti úveru 12.6.2017. V súvislosti s náležitosťou uvedenou pod písm. k) postačuje uviesť výšku celkovej splátky, ich počet a termín splatnosti, a to všetko v zmluve pod bodom 3 uvedené. Členenie splátky na istinu, úrok a poplatky totiž potrebné nie je. Súd totiž zastáva názor, že z formulácie daného ustanovenia nevyplýva žalobkyňou tvrdené nutné rozlíšenie splátky, ale ide o informáciu pre spotrebiteľa, čo všetko dohodnutá splátka zahŕňa.

6. Rozhodujúca pre vyhodnotenie spornej otázky je Smernica 2008/48/ES, ktorá v článku 22 upravuje úplnú harmonizáciu a záväzný charakter, predovšetkým pokiaľ ide o náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Znamená, že členské štáty EÚ nie sú oprávnené vo svojej vnútroštátnej právnej úprave zahrnúť iné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, než sú uvedené v článku 10 ods. 2 smernice. Úplná harmonizácia v tejto oblasti je potrebná na to, aby sa všetkým spotrebiteľom v EÚ poskytla rovnocenná úroveň ochrany ich záujmov.

7. V článku 10 ods. 2 citovanej smernice sa uvádza, čo má obsahovať zmluva o úvere. Pod písm. h) je uvedená výška, počet a frekvencia splátok spotrebiteľa a prípadne poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami úveru na účely splatenia.

8. V citovanom článku sa teda vôbec neuvádza splátka istiny, úrokov a poplatkov, ale je použitý len termín „splátka“. Preto ani právny poriadok Slovenskej republiky nemôže túto zmluvnú náležitosť modifikovať tak, aby veriteľ bol povinný do zmluvy uvádzať členenie splátky na istinu, úrok a poplatky. Bolo by to v rozpore so spomínanou smernicou s poukazom na článok 22 ods. 1. Aj keď je potrebné uviesť, že citovaná smernica nemá tzv. horizontálny priamy účinok, a teda nemôže priamo zakladať práva a povinnosti jednotlivcom, je potrebné z nej vychádzať práve za účelom výkladu diskutabilného ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) tak, aby výklad bol v súlade s touto smernicou. Preto je potrebné dospieť eurokomformným výkladom k záveru, že citovaná právna norma neupravuje nutnosť rozpisu splátky na istinu, úrok a poplatky.

9. Napokon odpoveď na túto otázku poskytol Súdny dvor EÚ vo svojom rozsudku C-42/15 z 9.11.2016, ktorým rozhodol o návrhu Okresného súdu Dunajská streda na prejudiciálne konanie, ktoré súviselo s konaním vedenom na spomínanom súde vo veci spoločnosti Home Credit Slovakia a.s. proti Kláre Bíroovej, keď na otázku spomínaného súdu, či článok 10 ods. 2 písm. i) v spojení s písm. h) Smernice 2008/48/ES sa má vykladať tak, že zmluva o úvere nemusí v čase uzavretia obsahovať presné určenie aká časť jednotlivce splátky sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca bežné úroky a poplatky, Súdny dvor uviedol, že daný článok sa má vykladať tak, že zmluva o úvere na dobu určitú stanovujúca amortizáciu istiny po sebe nasledujúcimi splátkami nemusí vo forme amortizačnej tabuľky spresňovať aká časť každej splátky bude započítaná na vrátenie tejto istiny. Tieto ustanovenia podľa európskeho súdu bránia tomu, aby členský štát stanovil takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave. V odôvodnení rozhodnutia Súdny dvor uviedol, že iba na žiadosť spotrebiteľa je veriteľ povinný bezplatne a kedykoľvek odovzdať mu výpis vo forme amortizačnej tabuľky podľa článku 10 ods. 2 písm. i) a článku 10 ods. 3 Smernice.

10. V tejto súvislosti súd potrebuje zdôrazniť, že si je vedomý toho, že citovaná Smernica 2008/48/ES nemá priamy účinok, ale práve pri výkladových problémoch jednotlivých ustanovení nášho právneho poriadku je potrebné z nej vychádzať a použiť tzv. eurokomformný výklad. Toho sa totiž často dožadujú v súdnych sporoch spotrebiteľa, ale tento výklad je potrebné použiť nielen v tých prípadoch, ak je to na prospech spotrebiteľa, ale aj opačne. To je aj prípad vyhodnotenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z.z., takže využitím spomínaného eurokomformného výkladu v zmluve o spotrebiteľskom úvere nie je potrebné splátku úveru rozlíšiť na splátku istiny, úrokov a poplatkov. Napokon tento záver vyplýva aj z rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C 555/07.

11. Súd prvej inštancie rozhodne nesúhlasí s názorom, podľa ktorého pre vnútroštátny súd nie sú relevantné a záväzné závery rozhodnutí Súdneho dvora EÚ. Uvedené rozsudky je nutné aplikovať pri spomínanom eurokomformnom výklade vnútroštátneho práva, ktoré sa musí vykladať v súlade s právom Únie čo vyplýva zo systému Zmluvy o fungovaní EÚ. Vnútroštátny súd má povinnosť zabezpečiť plnú účinnosť práva Únie pri rozhodovaní sporu. Pri zabezpečení práva Únie vnútroštátny súd nemôže dokonca uplatniť ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré by boli v rozpore s právom Únie (napr. rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-555/07, body 48, 51).

12. Pre súd prvej inštancie je neakceptovateľné, ak rozsudky európskeho súdu by sa mali aplikovať len vtedy ak sú na prospech spotrebiteľa (napr. rozsudok C-473/00 „Cofidis“) a už nie opačne. Súd poukazuje aj na ďalší rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-453/00 z 13.1.2004 a z neho najmä na body 20 a 27. Podľa nich vnútroštátne orgány, teda aj súdy, sú povinné prihliadať k výkladu práva spoločenstva, ku ktorému dospel Súdny dvor. Podobne možno citovať aj rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 (B.Pfeiffer a spol.) a z neho body 110, 111, 113 a 114: „z konštantnej judikatúry založenej rozhodnutím Súdneho dvora z 10.4.1984 vo veci 14/83 Von Colson a Kamann vyplýva, že povinnosť členských štátov dosiahnuť cieľ ustanovený smernicou, pričom v zmysle článku 10 ZES štáty musia prijať všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie výkonu tejto povinnosti, sa týka všetkých orgánov členských štátov vrátane súdnych orgánov v rámci ich právomoci. Je úlohou národných súdov zabezpečovať pre jednotlivcov právnu ochranu vyplývajúcu im z ustanovení komunitárneho práva a zaručovať plnú účinnosť týchto ustanovení. Národný súd aplikujúci vnútroštátne právo a najmä tie ustanovenia, ktoré boli prijaté špeciálne na účely splnenia požiadaviek smernice, je povinný v súlade s článkom 249 ods. 3 ZES v čo možno najväčšej možnej miere vykladať vnútroštátne právo v zmysle textu a účelu smernice, aby dosiahol výsledok ustanovený smernicou. Požiadavka výkladu vnútroštátneho práva v súlade s komunitárnym právom je inherentná systému, ktorý vytvára Zmluva o založení ES, pretože umožňuje národnému súdu pri riešení sporov zabezpečiť v rámci svojich právomocí plnú účinnosť komunitárneho práva (rozhodnutie z 15.5.2003 vo veci C-160/01)“.

13. V súčasnosti nastal posun v tom, že právny názor na danú problematiku vyslovil Najvyšší súd SR už v mnohých svojich rozhodnutiach. Ide o rozhodnutie 3Cdo/146/2017 z 22.2.2018, 4Cdo/211/2017 z 23.4.2018, 3Cdo/56/2018 zo dňa 17.4.2018, 5Cdo/132/2017 zo dňa 29.10.2018, 4Cdo/187/2017 zo dňa 23.4.2018, 4Cdo/65/2018 zo dňa 26.9.2018, 2Cdo/235/2017 z 21.12.2018, 3Cdo/45/2018 z 22.11.2018 a 7Cdo/98/2018 z 30.1.2019. Podstatou všetkých týchto rozhodnutí je to, že v zmluvách o spotrebiteľskom úvere nie je nutné uvádzať členenie splátky úveru na istinu a úrok.

14. Súd však súhlasí s tým, že v predmetnej zmluve o spotrebiteľskom úvere chýbajú predpoklady použité na výpočet RPMN. Jasne totiž z § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z. vyplýva, že v zmluve nepostačuje uviesť len výšku RPMN, ale potrebné sú aj predpoklady použité pre výpočet RPMN. RPMN je totiž najdôležitejší údaj pre spotrebiteľa, ktorý musí viesť čo vlastne táto hodnota predstavuje. Strohý údaj len o výške RPMN by totiž nemal pre neho žiadnu výpovednú hodnotu. Preto musí byť v zmluve uvedené z akých predpokladov sa vychádzalo pri výpočte RPMN (že je to výška úveru, výška mesačnej splátky, počet splátok, interval splácania a pod.) a to bez ohľadu na to, že tieto atribúty sú v zmluve uvedené, pretože každá z nich osobitne predstavuje ďalšiu povinnú náležitosť zmluvy. Pre úplnosť súd dodáva, že tá istá náležitosť zmluvy, teda aj uvedenie predpokladov použitých pre výpočet RPMN v zmluve o spotrebiteľskom úvere je upravená aj v Smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23.4.2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, a to v článku 10 ods. 2 písm. g).

15. Žalobkyňa v žalobe uviedla, že v zmluve je nesprávne uvedená celková výška nákladov, s čím možno súhlasiť, keďže skutočná výška nákladov spotrebiteľa predstavuje 2.010,30 eur a nie 1.717,44 eur. Je to rozdiel sumy, ktorú musela žalobkyňa zaplatiť vo výške 4.010,30 eur (57,29 eur x 70 splátok) a výšky úveru 2.000,- eur. Avšak súd zdôrazňuje, že skutočná výška nákladov nepredstavuje povinnú náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Obligatórnou náležitosťou zmluvy je totiž uvedenie celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, tak ako je to uvedené v už spomínanom ustanovení § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z. a táto celková čiastka, ktorá zodpovedá už spomínanej sume 4.010,30 eur v zmluve chýba.

16. Napokon podľa názoru súdu prvej inštancie v zmluve je aj nesprávna výška RPMN, pretože podľa internetovej kalkulačky pre výpočet zverejnenej na stránke ekonomika.sme.sk RPMN predstavuje pri

tejto zmluve 30,89 % a nie 27,45 % ako je uvedené v zmluve. V skutočnosti teda RPMN je vyššie a túto skutočnosť je potrebné vyhodnotiť tak, že RPMN je v zmluve uvedené v neprospech spotrebiteľa.

17. Všetky vyššie uvedené nedostatky spôsobujú fikciu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru s poukazom na § 11 ods. 1 písm. a), b) zákona č. 129/2010 Z.z. Znamená to, že žalobkyňa mala žalovanému vrátiť len sumu poskytnutého úveru, t.j. 2.000,- eur, zaplatila mu viac, a to 2315.,41 eur, rozdiel 345,41 eur je bezdôvodným obohatením žalovaného ako prospech získaný plnením žalobkyne bez právneho dôvodu.

18. Ako už súd prvej inštancie uviedol, odvolací súd jasne konštatoval, že dvojročná subjektívna premlčacia doba v danom prípade plynie až od konzultácie žalobkyne so Združením na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, ku ktorej došlo 29.8.2018 a súd prvej inštancie musí tento záver rešpektovať. Znamená to, že pokiaľ ide o subjektívnu premlčaciu dobu žaloba bola podaná včas. Súd prvej inštancie však zotrval na svojom predchádzajúcom závere, že uplynula objektívna premlčacia doba, ktorá je trojročná a plynie od poslednej úhrady žalobkyne, v tomto prípade od 26.4.2012, a teda uplynula 26.4.2015. Súd totiž zastáva názor, že dôkazné bremeno o úmysle (či už priamom alebo nepriamom) žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobkyne bolo na žalobkyňi. Priamy úmysel podľa súdu prakticky ani nie je možné preukázať. O nepriamy úmysel ide, ak žalovaný nechcel priamo sa bezdôvodne obohatiť, ale pre prípad, že k tomu dôjde, bol s tým uzročený. Žalobkyňa však neprodukovala žiadny dôkaz o úmysle žalovaného bezdôvodne sa obohatiť, a preto súd musel vychádzať z trojročnej objektívnej premlčacej doby plynúcej od poslednej úhrady žalobkyne, t.j. od 26.4.2012. Uvedený názor je podporený rozhodnutiami Krajského súdu Banská Bystrica 14CO/128/2014, 17Co/968/2013, 13Co/90/2015, 13Co/518/2015, 12Co/117/2016 alebo Krajského súdu Prešov 15Co/207/2015 a Krajského súdu Žilina 9Co/516/2015 a 9Co/267/2016. Z novších rozhodnutí o potrebe aplikácie trojročnej objektívnej premlčacej doby pri takýchto nárokoch možno poukázať na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne 17Co/38/2018 zo dňa 24.10.2018 alebo Krajského súdu v Prešove 9Co/166/2018 zo dňa 13.12.2018.

19. Úvaha žalobkyne o úmyselnom zavinení bezdôvodného obohatenia žalovaného postavené len na tom, že žalovaný vykonáva podnikateľskú činnosť pri poskytovaní úverov a má byť uzročený s dôsledkami porušenia príslušných právnych noriem znamená, že aj sudca, ktorého rozhodnutie zmení alebo zruší súd vyššej inštancie pre iné právne posúdenie veci by mala viesť k záveru, že dotýčny sudca úmyselne porušil zákon, čo súd považuje za absurdné.

20. Za zásadné však v súčasnosti už možno považovať uznesenie Najvyššieho súdu SR 1Cdo/238/2017 zo dňa 18.10.2018. Aj v prejednávanej prípadе totiž išlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere so záverom o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a predmetom sporu bolo vydanie bezdôvodného obohatenia predstavujúceho rozdiel medzi úhradami spotrebiteľa a istinou úveru. Krajský súd v Prešove, ktorý vychádzal z 10ročnej objektívnej premlčacej lehoty podľa Najvyššieho súdu SR rozhodol nesprávne a k uvedenej problematike dovolací súd uviedol nasledovné: „Samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé o sebe nemôžu bez ďalšie zakladať nepriamy úmysel veriteľa. Ako už bolo vyššie uvedené v predmetnom prípade je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia, a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať trojročnú alebo desaťročnú premlčaciu lehotu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 OZ. Iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu, ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota...“ „Dovolací súd konštatuje, že právny záver odvolacieho súdu ohľadne toho, že samotný fakt, že nebankový subjekt poskytujúci úver spotrebiteľovi je v postavení profesionálneho podnikateľa

vo všeobecnosti bez ďalšieho nemôže zakladať úmysel tohto nebankového subjektu bezdôvodne sa obohatiť na úkor spotrebiteľa. Z uvedeného vyplýva, že právne posúdenie objektívnej premlčacej lehoty súdmi nižších inštancií boli nesprávne“.

21. Súd vyzval právneho zástupcu žalobkyne spolu s doručením uznesenia odvolacieho súdu na označenie dôkazov na preukázanie úmyslu žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobkyne. Právny zástupca žalobkyne reagoval podaním z 12.2.2020, v ktorom neoznačil jediný dôkaz, teda nesplnil výzvu súdu, ale v spomínanom vyjadrení urobil len právny rozbor uznesenia Najvyššieho súdu SR 1Cdo/238/2017 a opäť len prezentoval svoj názor o potrebe aplikácie desaťročnej objektívnej premlčacej doby, ktorý znovu postavil na tom, že žalovaný ako profesionál v poskytovaní úverov musel poznať spotrebiteľské právo a keď prijímal platby nad istinu úveru pri bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru úmyselne sa tým obohatil na úkor spotrebiteľa. Právny zástupca žalobkyne zrejme nepochopil správne podstatu právneho záveru rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 1Cdo/238/2017, ktorou je to, že samotný fakt, že úver poskytuje profesionálny podnikateľ, nemôže bez ďalšieho zakladať jeho úmysel bezdôvodne sa obohatiť na úkor spotrebiteľa. Opäť však svoj názor postavil len na podnikateľskej činnosti žalovaného a to na záver o úmysle žalovaného bezdôvodne sa obohatiť nepostačuje.

22. Pokiaľ ide o žalobu o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, aj keď súd prvej inštancie zastáva iný názor, opäť poukazuje na viazanosť právnym záverom odvolacieho súdu, ktorý vo vyššie citovanom rozhodnutí uviedol, že aj keď žaloba o bezdôvodné obohatenie bola zamietnutá, nevylučuje to rozhodnutie o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, ak sú preto zistené dôvody. V tejto súvislosti súd poukazuje aj na právny záver vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu SR 6Cdo/127/2017 zo dňa 30.1.2019. Ten totiž uviedol, že zánik záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy nemá právny význam, opačný názor by znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách žalobou na súde, čo odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj Smernici Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. V prípade žaloby o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky podľa dovolacieho súdu ide o osobitný druh žaloby spotrebiteľa s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, 4, 5, § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z.). V prípade takejto žaloby preto podľa najvyššieho súdu nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Cieľom žaloby podľa dovolacieho súdu nie je len to, aby individuálny spotrebiteľ bol chránený pred záväzkom voči nekalej podmienke uvedenej v spotrebiteľskej zmluve, ale obsahom je aj povinnosť dodávateľa nepoužívať ďalej nečestnú zmluvnú podmienku. Účelom žaloby je aj pôsobiť ako „odstrašujúci“ prostriedok voči dodávateľom so zámerom predchádzať nečestným zmluvným podmienkam. Okrem toho právoplatný rozsudok, ktorým súd vo výroku určí neprijateľnosť zmluvnej podmienky, nebude len vnútornou satisfakciou pre spotrebiteľa, ale sa ním zároveň vytvára zákonný predpoklad pre uplatnenie sankcie voči dodávateľovi za to, že porušil svoju zákonnú povinnosť, a to v podobe práva spotrebiteľa na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z.

23. Vzhľadom na vyššie uvedený názor Najvyššieho súdu SR s poukazom na princíp právnej istoty sa preto súd zaoberal tým, či skutočne žalovaná zmluvná podmienka je neprijateľná s poukazom na § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

24. Podľa názoru súdu sporná zmluvná podmienka umožňujúca zápočet úhrad na iné plnenie než istinu úveru predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Má za následok založenie nevyváženého vzťahu veriteľa a dlžníka v otázke plnenia dlhu. Vzťah sa tak v tejto otázke stáva pre spotrebiteľa netransparentným a konanie dodávateľa až nepredvídateľným. Nepochybne má spotrebiteľ prioritný záujem predovšetkým na úhrade istiny. Pri nezaplatení istiny totiž musí platiť úroky z omeškania, veriteľ môže od zmluvy odstúpiť (ak si to dohodli), úver predčasne zosplatiť a pod. Táto zmluvná podmienka je nepochybne na škodu spotrebiteľa, pretože nerešpektuje jeho vôľu a oprávnené záujmy a na druhej strane umožňuje dodávateľovi bezvýhradne presadiť jeho ekonomické záujmy, čím zakladá hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa.

25. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, pričom vychádzal zo záveru, že vzhľadom na rozdielnosť výšky náhrady za 1 úkon právnej služby v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia a v konaní o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, je potrebné rozhodnúť o návrhu na náhradu trov konania pre rozdielny úspech strán, samostatne. V konaní

o vydanie bezdôvodného obohatenia bol úspešný žalovaný, súd mu preto priznal voči žalobkyni nárok na plnú náhradu trov konania, nezistil totiž žiadny dôvod pre aplikáciu § 257 CSP, a to aj po zohľadnení skutočnosti, že žalobkyňa napriek predbežnému právnomu posúdeniu veci a upozornení, že zotrvanie na žalobe súd bude zohľadňovať pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania, na žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia trvala.

26. V konaní o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky bola úspešná žalobkyňa, preto s poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenia jej súd prvej inštancie priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému, opäť súd nezistil dôvod pre aplikáciu § 257 CSP.

27. Proti rozsudku v zákonnej lehote podala odvolanie žalobkyňa, a to len proti výroku o zamietnutí žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia a súvisiacemu výroku o trovách konania.

28. Odvolanie odôvodnila ustanovením § 365 ods. 1 písm. f) CSP, t.j. že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a ustanovením § 365 ods. 1 písm. h) CSP, t.j. že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

29. Poukázala na to, že čo sa týka objektívnej premlčacej doby, súd vychádza z 3-ročnej premlčacej doby, neakceptujúc 10-ročnú premlčaciu dobu, nakoľko je presvedčený, že nie je preukázaný úmysel žalovaného bezdôvodne sa na úkor žalobkyne obohatiť.

30. Treba však poukázať na skutočnosť, že dôkazom o úmysle žalovaného bezdôvodne sa na úkor žalobkyne obohatiť, je samotné konanie žalovaného prijímaním platieb, ktoré predstavujú bezdôvodné obohatenie. Ide o platby, o ktorých podľa názoru súdu prvej inštancie žalobkyňa vedela, že tieto platby predstavujú bezdôvodné obohatenie, a preto vzhľadom na túto vedomosť jej začala plynúť subjektívna premlčacia doba. Nie je jasné, ako možno logicky zosúladiť konštrukciu súdu prvej inštancie, že o tých istých platbách, o ktorých žalobkyňa platením mala vedomosť, že predstavujú bezdôvodné obohatenie, tak žalovaný prijímaním tých istých platieb, o ktorých žalobkyňa vedela, že predstavujú bezdôvodné obohatenie nevedel, že predstavujú bezdôvodné obohatenie.

31. Ak najvyšší súd v uznesení sp.zn. 1Cdo/238/2017 konštatuje, že na preukázanie úmyslu obchodníka nestačia samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom postavení, tak práve v intenciách záverov uznesenia najvyššieho súdu je samotným konaním žalovaného dokázaný priamy úmysel bezdôvodne sa na úkor žalobkyne obohatiť, a to jeho konaním po uzatvorení vadnej zmluvy, prijatím každej jednej splátky, ktorú žalobkyňa zaplatila po splatení istiny. Teda nie v čase prípravy a podpisovania zmluvy, keď bezdôvodné obohatenie ešte neexistovalo, ale v čase prijímania jednotlivých splátok, na ktoré žalovaný nemal nárok, aj keď už pri predložení vadnej formulárovej zmluvy na podpis vytvoril podmienku na budúce bezdôvodné obohacovanie sa, aby prijímal platby, na ktoré by nemal nárok.

32. Ak pri posudzovaní úmyslu pri aplikácii 10-ročnej objektívnej premlčacej doby je potrebné vychádzať z hmotnoprávnej úpravy trestného práva, tak pri dokazovaní tohto úmyslu je potrebné vychádzať z právnej úpravy a praxe trestného procesu. Priamym dôkazom o úmysle veriteľa bezdôvodne sa obohacovať na úkor spotrebiteľa zo spotrebiteľských úverov by bolo priznanie takého úmyslu, čo však zrejme do úvahy neprichádza. Je preto potrebné vychádzať z právnej úpravy spotrebiteľských úverov, z kvalifikácie veriteľa a predovšetkým z jeho konania. Podstata aplikácie 10-ročnej premlčacej doby spočíva v tom, že v dobe prijatia nezákonnej platby dodávateľ prijal platbu, o ktorej vedel, že ju získava na úkor spotrebiteľa ako bezdôvodné obohatenie, a to aj v prípade, ak by sa pripustilo, že v dobe uzatvorenia vadnej zmluvy ešte tento úmysel priamo nemusel mať. Prijatím platby tvoriacej bezdôvodné obohatenie sa úmysel dodávateľa získať bezdôvodné obohatenie prejavil a naplnil jeho konaním, keď prijal a ponechal si platbu, ktorá mu bola vyplatená bez právneho dôvodu. Obchodník, profesionál, vedel, že mu bola platba vyplatená v rozpore so zákonom a napriek tomu si platbu ponechal. Chcel platbu prijať a prijal ju, vediac, že je to platba prevyšujúca spotrebiteľovi poskytnutú sumu a nepatrí mu z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, prípadne z dôvodu neplatnosti úverovej zmluvy. Objektívna 10-ročná premlčacia doba na premlčanie bezdôvodného obohatenia preto začína plynúť prijatím každej takejto nedôvodne prijatej platby od momentu, keď ju veriteľ od spotrebiteľa prijal.

33. Konanie subjektu, ktorý dlhodobo a opakovane poskytuje spotrebiteľské úvery na základe vadných zmlúv sa nedá hodnotiť inak, ako úmyselné konanie vedúce k bezdôvodnému obohacovaniu sa tým, že

nedáva svoje zmluvy do súladu so spotrebiteľským právom. Doba, počas ktorej žalovaný poskytuje úvery a ich množstvo, vylučujú inú možnosť ako tú, že žalovaný sa na úkor spotrebiteľ obohacuje úmyselne a nejde o náhodné, jednorazové nedbanlivostné zlyhanie. Je vylúčené, aby žalovaný ako profesionál v poskytovaní úverov, nepoznal spotrebiteľské právo a prijímal platby nad spotrebiteľovi poskytnutú sumu pri neplatných úveroch alebo nad istinu úveru pri bezúročných a bezpoplatkových úveroch a pri neplatných zmluvách.

34. Ďalším dôkazom o úmysle veriteľa bezdôvodne sa obohatiť prijímaním platieb od spotrebiteľa, po splatení spotrebiteľovi poskytnutej sumy, je prijímanie takýchto platieb po splatení poskytnutej sumy v dobe, keď už veriteľovi je známa judikatúra k bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a k neplatnosti spotrebiteľských zmlúv, a to nielen týkajúca sa iných podnikateľských subjektov poskytujúcich spotrebiteľské úvery, ale aj vo veciach, v ktorých bol sám stranou takéhoto konania.

35. Treba poukázať na písomné pripomienky komisie Európskej únie k návrhu na začatie prejudiciálneho konania podaného Krajským súdom v Prešove vo veci Súdneho dvora EÚ C-485/19, podľa ktorých článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 Smernice Rady 93/19 EHS z 5.4.1993 o nekálnych podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vo svetle zásady efektivity vykladať v tom zmysle, že mu odporuje taká vnútroštátna úprava, v zmysle ktorej spotrebiteľ, ktorý uplatňuje svoj nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením spotrebiteľa na základe nekalej zmluvnej podmienky, má pre uplatnenie objektívnej premlčacej doby 10 rokov od momentu, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo, povinnosť dokázať, že veriteľ úmyselne porušil práva spotrebiteľa.

36. To, kedy začína plynúť oprávnenému subjektívna premlčacia doba, je dané získaním vedomostí o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia. Právne vedomosti ani skúsenosti význam nemajú. Nie je teda dôležité, či oprávnený vie, alebo nevie, že jeho nárok je nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia, podstatné je len skutočné získanie vedomostí o rozhodujúcich skutočnostiach, získaním ktorých začína subjektívna premlčacia doba plynúť. Pri skutkovej podstate bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu tak oprávnený musí získať skutočnú a nie len predpokladanú vedomosť nie len o tom, že platil, kedy platil a komu platil, ale rovnako dôležité a z hľadiska subjektívnej premlčacej doby najdôležitejšie je aj získanie vedomostí o tom, že platil bez právneho dôvodu a až získaním všetkých týchto rozhodujúcich skutočností môže začať plynúť oprávnenému subjektívna premlčacia doba, čo je logické, lebo ak oprávnený nepozná skutočnosť, že na platby neexistuje právny dôvod a platí, lebo sa domnieva, že platí dôvodne, nemôže mu začať plynúť subjektívna premlčacia doba, nakoľko nemá vedomosť o rozhodujúcich skutočnostiach na to, aby mohol podať žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia.

37. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Zdôraznil, že žalobkyňa v priebehu celého konania nijakým spôsobom neprodukovala dôkazy, ktoré by preukázali jasný úmysel žalovaného a nepredložila žiadne dôkazy, ani iným spôsobom nepreukázala tento úmysel. Dôkazné bremeno je v tomto smere na žalobkyňu, ktorá je povinná preukázať, že sa žalovaný na jej úkor úmyselne obohatil.

38. Odvolací súd prejednal veci podľa § 378 ods. 1 CSP a nasl., a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a zistil, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

39. So zreteľom na obsah odvolania žalobkyne, v odvolacom konaní bol preskúmaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietnutá, ako aj súvisiace výroky o trovách konania, a preto výrok, ktorým súd vyhovel žalobe o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorý odvolaním žalobkyne napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol a ako taký nadobudol právoplatnosť (§ 367 ods. 2 CSP).

40. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav, avšak jeho rozhodnutie v napadnutej časti nemožno považovať za vecne správne.

41. Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

42. Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

43. Podľa § 456 Občianskeho zákonníka predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

44. Pre posúdenie vzniku bezdôvodného obohatenia súd vyhodnocoval zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzavretú medzi stranami v zmysle zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy t.j. v znení účinnom od 1.1.2011 do 30.11.2011.

45. Podľa § 1 ods. 2 citovaného zákona spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi.

46. Podľa § 2 písm. a) citovaného zákona na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľom fyzická osoba, ktorej je ponúkaný alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania.

47. Podľa § 2 písm. b) citovaného zákona na účely tohto zákona sa rozumie veriteľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá ponúka alebo poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti.

48. Podľa § 2 písm. d) citovaného zákona na účely tohto zákona sa rozumie zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom.

49. Podľa § 9 ods. 1 citovaného zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu. Každá zmluvná strana dostane najmenej jedno jej vyhotovenie v listinnej podobe alebo na inom trvanlivom médiu, ktoré je dostupné spotrebiteľovi.

50. Podľa § 9 ods. 2 citovaného zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať tieto náležitosti:

a) druh spotrebiteľského úveru,

b) obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo veriteľa, ak ide o právnickú osobu, alebo meno, priezvisko, miesto podnikania alebo adresu trvalého pobytu a identifikačné číslo veriteľa, ak ide o fyzickú osobu; ak je zmluvnou stranou aj finančný agent, zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahuje aj údaje o ňom v rozsahu údajov ako u veriteľa, podľa toho, či ide o finančného agenta právnickú osobu alebo fyzickú osobu,

c) adresu predávajúceho, na ktorej môže spotrebiteľ uplatniť reklamáciu alebo sťažnosť,

d) meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu spotrebiteľa,

e) identifikáciu osoby, ktorej vlastnícke právo k tovaru alebo službe neprechádza na spotrebiteľa okamihom odovzdania a prevzatia tovaru alebo služby, a podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva k tomuto tovaru alebo službe spotrebiteľom,

f) dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru,

g) celkovú výšku a konkrétnu menu spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie,

h) opis tovaru alebo služby, na ktoré sa zmluva o spotrebiteľskom úvere vzťahuje, a cenu tovaru alebo služby, ak ide o spotrebiteľský úver vo forme odloženej platby za tovar alebo poskytnutú službu alebo ak ide o zmluvu o viazanom spotrebiteľskom úvere,

i) úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru, podmienky, ktoré upravujú jej uplatňovanie, index alebo referenčnú úrokovú sadzbu, na ktorý je výška úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru naviazaná, ako aj časové obdobia, v ktorých dochádza k zmene výšky úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru, podmienky a spôsob vykonania tejto zmeny; ak sa za rôznych podmienok uplatňujú rôzne úrokové sadzby spotrebiteľského úveru, uvádzajú sa tieto informácie o všetkých uplatniteľných úrokových sadzbách spotrebiteľského úveru,

- j) ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov,
- k) výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia,
- l) právo spotrebiteľa vyžiadať si výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky podľa odseku 5, ak sa amortizuje istina na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere na dobu určitú, a to bezplatne a kedykoľvek počas celej doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
- m) súhrnný prehľad, ktorý obsahuje lehoty a podmienky splácania úrokov a súvisiacich pravidelných a nepravidelných poplatkov, ak sa poplatky a úroky majú platiť bez amortizácie istiny,
- n) prípadne poplatky za vedenie jedného alebo viacerých účtov, na ktorých sa zaznamenávajú platobné transakcie a čerpania, ak je otvorenie účtu povinné, spoločne s poplatkami za používanie platobných prostriedkov na platobné transakcie a čerpania a inými poplatkami vyplývajúcimi zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a podmienkami, za akých sa tieto poplatky môžu zmeniť,
- o) úrokovú sadzbu, ktorá sa použije v prípade omeškania spotrebiteľa s platením splátok, a spôsob jej úpravy a prípadné poplatky pri neplnení zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
- p) upozornenie týkajúce sa následkov nesplácania spotrebiteľského úveru,
- q) veriteľom vyžadované ručenie alebo poistenie,
- r) výšku poplatkov hradených spotrebiteľom za úkony notára, ak sú veriteľovi známe,
- s) informácie o právach podľa § 15 a podmienky ich uplatnenia,
- t) právo na splatenie spotrebiteľského úveru pred lehotou splatnosti, postup pri takom splatení spotrebiteľského úveru a spôsob určenia výšky poplatku za splatenie spotrebiteľského úveru pred lehotou splatnosti podľa § 16 ,
- u) spôsob zániku záväzku zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
- v) informáciu o možnosti mimosúdneho riešenia sporov zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
- w) právo na odstúpenie od zmluvy o spotrebiteľskom úvere, lehotu, počas ktorej možno toto právo uplatniť, a ďalšie podmienky jeho vykonania vrátane informácie o povinnosti spotrebiteľa zaplatiť čerpanú istinu a príslušný úrok podľa § 13 ods. 3, ako aj o výške úroku za deň alebo o spôsobe jej výpočtu,
- x) názov a adresu príslušného kontrolného orgánu podľa § 23,
- y) priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platnú k dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zverejnenú podľa § 21 ods. 2 za príslušný kalendárny štvrtrok; platnou priemernou hodnotou ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver pri zmluvách o spotrebiteľskom úvere uzatvorených do 15 kalendárnych dní po zverejnení priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov za príslušný kalendárny štvrtrok je priemerná hodnota ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver za predchádzajúci kalendárny štvrtrok.

51. Podľa § 11 ods. 1 citovaného zákona poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak

- a) zmluva o spotrebiteľskom úvere nemá písomnú formu podľa § 9 ods. 1 a neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a) až k), r) a y) a § 10 ods. 1,
- b) je v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvedená nesprávne ročná percentuálna miera nákladov v neprospech spotrebiteľa.

52. V prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že žalobkyňa uzavrela so žalovaným tzv. formulárovú zmluvu o úvere pod č. 1849668911, pričom išlo o bezhotovostný úver, ktorého podmienky boli dohodnuté pod bodom 3 zmluvy, a to výška úveru 2.000,- eur, výška mesačnej splátky 57,29 eur, počet mesačných splátok 70, celková výška nákladov 1.717,44 eur, úroková sadzba 24,50 eur, dátum prvej platby do 12.9.2011, dátum konečnej splatnosti 12.6.2017, dátum každej ďalšej platby k 12. dňu v mesiaci, RPMN 27,45 %, priemerná RPMN 17,8 % a poistenie - základný súbor poistenia.

53. Ide nepochybne o zmluvu spotrebiteľskú, nakoľko bola uzavretá žalobkyňou ako spotrebiteľkou - neprofesionálom a žalovaným - profesionálom - subjektom poskytujúcim bankové služby, vrátane poskytovania úverov.

54. Súd prvej inštancie správne zistil rozhodujúce okolnosti týkajúce sa záveru, že predmetný úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov, a to z dôvodu absencie všetkých predpokladov použitých pre výpočet RPMN v zmysle § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z. (ZoSÚ), v dôsledku nesprávneho uvedenia celkovej výšky nákladov (teda celkovej čiastky, ktorú by mala žalovaná zaplatiť), ktoré predstavujú 2.010,30 eur a nie 1.717,44 eur, ako je to uvedené v zmluve a napokon ďalším dôvodom pre záver o bezúročnosti a bezpoplatnosti úveru je nesprávne uvedená výška RPMN, ktorá predstavuje 30,89 % namiesto uvádzaných 27,45 %. Všetky tieto okolnosti spôsobujú fikciu o bezúročnosti a bezpoplatnosti úveru v zmysle § 11 ods. 1 písm. a), b) ZoSÚ.

55. Tieto okolnosti nespochybnil ani samotný žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne.

56. Súd prvej inštancie taktiež správne uzavrel, že subjektívna premlčacia lehota na uplatnenie nárokov žalobkyne v tomto konaní začala plynúť od 29.8.2018, kedy žalobkyňa vykonala konzultáciu v Združení na ochranu občana spotrebiteľa HOOS a z tohto pohľadu bola žaloba podaná včas, t.j. v subjektívnej 2-ročnej premlčacej lehote, nakoľko k podaniu žaloby došlo 8.10.2018 na súd prvej inštancie.

57. Spornou zostala otázka objektívnej premlčacej lehoty v zmysle § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom v tejto súvislosti súd prvej inštancie tvrdí, že nemožno konštatovať úmyselné bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného v prejednávanej veci a je potrebná aplikácia 3-ročnej premlčacej lehoty v zmysle tohto zákonného ustanovenia.

58. S týmto názorom súdu prvej inštancie nemožno súhlasiť, pretože podľa názoru odvolacieho súdu v prejednávanej veci došlo k úmyselnému obohateniu na strane žalovaného.

59. Treba predovšetkým vziať do úvahy, že žalovaný je podnikateľský subjekt, ktorý podniká na finančnom trhu a pokiaľ pôsobil v medziach zákona č. 129/2010 Z. z. (platného a účinného v čase uzavretia predmetnej úverovej zmluvy, t.j. k 23.8.2011) bolo jeho povinnosťou tento zákon poznať a dôsledne aplikovať. Ako bolo vyššie naznačené, predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje údaje, ktoré by mala podľa tohto zákona obsahovať, uvedenie všetkých predpokladov pre výpočet RPMN, správnu výšku RPMN a uvedenie celkovej čiastky, ktorú má spotrebiteľ (žalobkyňa) zaplatiť.

60. Takéto jasné porušenie Zákona o spotrebiteľských úveroch nemožno hodnotiť inak, ako úmysel žalovaného porušiť zákon a v tomto zmysle ide aj o úmysel získať bezdôvodné obohatenia, a to pri najmenšom v rovine nepriameho úmyslu. Preto sú úvahy súdu prvej inštancie o neaplikovateľnosti desaťročnej premlčacej lehoty v zmysle § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka v prejednávanej veci nesprávne.

61. Právnu prax však zásadne ovplyvnilo rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18.10.2018 č.k. 1Cdo/238/2017, podľa ktorého nie veriteľ má dôkazné bremeno dokázať svoju nebanalivosť, ale spotrebiteľ má povinnosť dokázať vedomostnú a vôľovú zložku úmyselného konania na strane firmy. A v prípade, že spotrebiteľ neunesie bremeno dôkazu, potom bude dopadať na prípad kratšia objektívna trojročná premlčacia doba, ktorá je pre spotrebiteľa nepriaznivá. Najvyšší súd pritom použil analógiu z trestného práva.

62. Z tohto rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že samotné všeobecné skutočnosti (fakty) o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé o sebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel nebankového subjektu (veriteľa). Ako už bolo vyššie uvedené, v predmetnom prípade je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia, a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu, resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať 3-ročnú alebo 10-ročnú premlčaciu lehotu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť, z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 OZ. Iná situácia nastáva, napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku

skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota.

63. V tomto smere vznikajú úvahy o kolízii takéhoto postupu s princípom efektivity úijného práva. Je totiž problematické, aby spotrebiteľ preukázal firme jej vedomosť o porušovaní pravidiel a tiež preukázať uzrozumenie (vedomosť) na strane osôb konajúcich za veriteľa, že sa veriteľ obohacuje. Navyiac je problematická otázka, že ak je dodávateľ- poskytovateľ úveru právnickou osobou, u ktorej osoby na strane firmy má spotrebiteľ dokazovať vedomosť o porušovaní práva.

64. Spotrebiteľ by mal dokázať poskytovateľovi úveru vedomostnú a vôľovú zložku úmyselného konania osôb konajúcich za firmu. Môže ísť najmä o vedomosť na strane konateľov, spoločníkov poskytovateľ alebo obchodných zástupcov. V prípade priameho úmyslu má spotrebiteľ preukázať, že poskytovateľ vedel o porušovaní jeho práva a že chcel sa takto na úkor spotrebiteľa obohatiť. Na aplikovanie desaťročnej premlčacej doby postačuje aj nepriamy úmysel, no pri tomto zavinení spotrebiteľ má náročnú úlohu dokázať, že firma vedela, že porušuje pravidlá financovania a že je pre tento prípad uzrozumená s tým, že sa na úkor spotrebiteľa obohacuje.

65. Obzvlášť problematický je stav, aký je aj v predmetnej veci, keď spotrebiteľka (žalobkyňa) sama nemala vedomosť o existencii nesprávneho postupu poskytovateľa úveru.

66. V inej veci Súdny dvor rozhodol, že vyžadovanie od spotrebiteľa preukázať konanie na strane dodávateľa je v rozpore s princípom efektivity. Išlo o prípad francúzskych súdov, ktoré sa zaoberali dokazovaním porušenia pravidiel o preverovaní bonity spotrebiteľa (pozri rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-449/13, CA Consumer Finance SA proti Ingrid Bakkausovej a spol.

9. ...Ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že:

- jednak bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej dôkazné bremeno nesplnenia povinností upravených v článkoch 5 a 8 Smernice 2008/48 zaťažuje spotrebiteľa, a

67. V predmetnej veci je oproti vyššie uvedenému prípadu ďaleko viac náročnejšie dokázať firme jej vedomosť a uzrozumenie o porušovaní pravidiel týkajúcich sa poskytnutia úveru. Spotrebiteľ má podľa názoru odvolacieho súdu možnosť len poukázať na fakty, ku ktorým došlo, no je extrémne náročné dokázať vedomostnú a vôľovú zložku konania firmy.

68. Odvolací súd je toho názoru, že nie spotrebiteľ by mal dokazovať firme jej vedomosť, ale firma by mala mať dôkazné bremeno, že nekonala úmyselne. Tak má veriteľ šancu dokázať len nedbanlivosť, aby sa aplikovala pre veriteľa priaznivejšia kratšia trojročná objektívna premlčacia doba.

69. Odhliadnuc od týchto úvah vyplývajúcich z rozhodovania Súdneho dvora EÚ v prejednávanej veci treba zdôrazniť, že úmysel (minimálne nepriamy) je daný absenciou náležitých údajov v zmluve o predmetnom spotrebiteľskom úvere (v zmysle vyššie uvedeného, t. j. všetky predpoklady pre výpočet RPMN, správne výška RPMN a celková čiastka úveru), čo je úmyselné porušenie Zákona o spotrebiteľských úveroch a z toho potom vyplýva ako nutný dôsledok aj úmysel (minimálne nepriamy) na strane dodávateľa aj získať bezdôvodné obohatenie. Preto možno konštatovať správnosť úvah súdu prvej inštancie o možnosti aplikovania desaťročnej objektívnej premlčacej lehoty v prejednávanej veci na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré je predmetom tohto konania. Tým je daná zároveň možnosť a dôvodnosť odklonu od vyššie uvedeného názoru najvyššieho súdu v rozhodnutí 1Cdo/238/2017 (§ 220 ods. 3 CSP). V prejednávanej veci nejde vlastne ani o odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, pretože úmysel žalovaného v rovine bezdôvodného obohatenia bol dostatočne preukázaný porušením zákona o spotrebiteľských úveroch v zmysle vyššie uvedeného.

70. Za týchto okolností nemožno rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej v napadnutej časti považovať za vecne správne, pokiaľ súd zamietol žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, a preto postupom podľa § 388 CSP odvolací súd rozsudok v tejto časti zmenil, žalobe vyhovel a zaviazal žalovaného na zaplatenie žalovaného na vydanie predmetného bezdôvodného obohatenia vo výške

345,41 eur s 5% úrokom z omeškania v zmysle žaloby od 18.10.2018 do zaplatenia (§ 3 nar. vlády č. 87/1995 Z.z.).

71. O trovách celého konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého žalobkyňa ako sporová strana, ktorá mala v celom konaní plný úspech, má nárok na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý vo veci úspech nemal. Výšku týchto trov ustáli postupom podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia odvolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

72. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak:

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca, alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca, alebo nesprávny obsadený súd,
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 430 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky:

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená,
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v ods. 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods.1, 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné ak:

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desať násobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania, len príslušenstvo, pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písm. a) a b).

Na určenie výšky určenie minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods. 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacoch od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom, alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne a čoho sa dovolateľ domáha (§ 428 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je:

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec, alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou, alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a ochrane pred diskrimináciou, alebo odborovou organizáciou, a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 1, 2 CSP).

Rozsah v akom sa rozhodnutie napadá môže dovolateľ rozšíriť, len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).